

**ORGANIZMDA TIREOID GORMONLARNING YETISHMOVCHILIGIDA
YUZAGA KELADIGAN O'ZGARISHLARNI BAHOLASH**

**Xolmurodov Inoyatillo Ismatullayevich, Xolmurodov Abrorbek Baxtiyorovich,
Normamatov Jaxongir Sherzod o'g'li.**

**Termiz iqtisodiyot va servis universiteti
Tibbiy fundamental fanlar
kafedrasi o'qituvchisi,
TISU Stomatologiya yo'nalishi
2-kurs talabalari**

Muammoning dolzarbligi: Jahon sog'liqni saqlash tashkiloti manba'lari ma'lumotlariga qaraganda dunyo aholisi orasida keng tarqalgan somatik kasalliklar orasida qalqonsimon bez kasalliklarining tarqalish darajasi salomoqli o'rinlarni egalab kelmoqda. Tireoid gormonlarning organizmda yetishmasligi yoki miqdorining oshib ketishi natijasida barcha organ va to'qimalarda, ayniqsa, yurak qon-tomir tizimida morfologik va funktsional o'zgarishlarni baholashga qaratilgan ilmiy izlanishlarni amalga oshirish dolzarb muammolardan biriga aylanib bormoqda.

Dunyodagi atrof muhitda yod tanqisligi mavjud bo'lgan sharoitda qalqonsimon bez kasalliklarining aholi salomatligiga ta'siri katta hisoblanadi. Ayniqsa, qalqonsimon bez kasalliklari oqibatida organizmning boshqa a'zo va to'qimalarida kelib chiquvchi, jumladan yurak qon-tomir, ovqat hazm qilish, siydik ajratish va nerv endokrin tizimidagi o'zgarishlariga ta'sirini oldini olish muhim hisoblanadi.

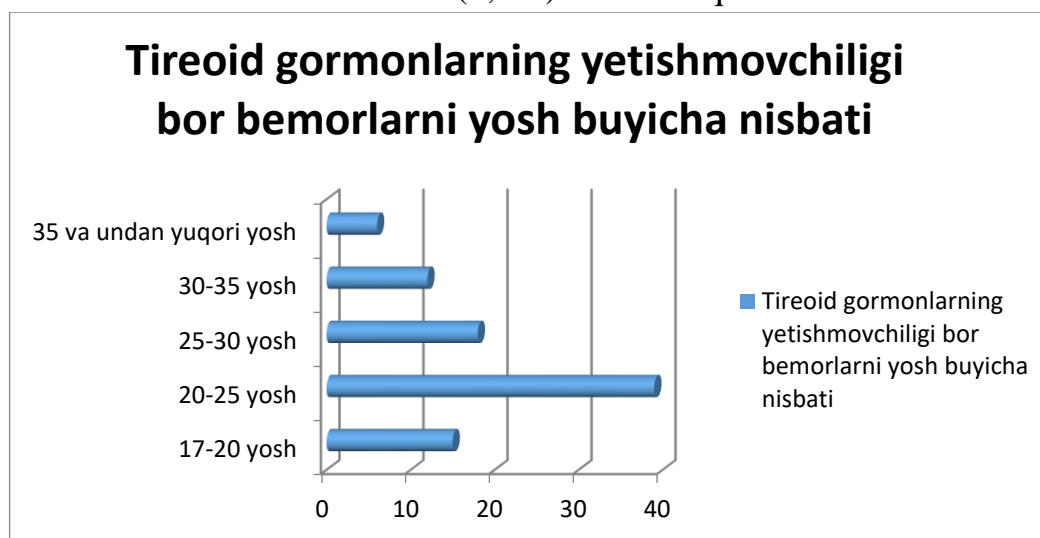
Tadqiqot maqsadi: Organizmda tireoid gormonlarning yetishmovchiligida yuzaga keladigan o'zgarishlarni baholashdan iborat.

Tekshirish usullari va materiallari: Bizning tekshiruvimizdagi tadqiqot uchun 2020-2024 yil I-kvartal davomida Surhondaryo viloyati Endokrinologiya markazida yotib davolangan qalqonsimon bez garmonlari yetishmovchiligi bor bo'lgan bemorlarda o'rganildi.

Tekshirishlar turli darajada tireoid gormonlarning yetishmovchiligida yuzaga kelgan 90 nafar bemorlarda o'tkazildi.

Tadqiqotdagi tireoid gormonlarning yetishmovchiligida yuzaga kelgan bemorlarni yoshi bo'yicha o'rganilganda: 17 yoshdan 20 yoshgacha -15 nafar (16,7%) gipoterioz

bemorlar, 20 yoshdan-25 yoshgacha 39 nafar (43,3%) gipoterioz bemorlar, 25-30 yoshlik 18 nafar (20%) gipoterioz bemorlar, 30-35 yoshlik gipoterioz bemorlar 12 nafar (13,3%), 35 yosh va undan bemorlar esa 6 nafar (6,7%)ni tashkil qildi.

Tadqiqot natijalari: Olingan natajalar yakuni shuni ko'rsatadiki, tireoid gormonlarning yetishmovchiligida o'rganilayotgan ko'rsatkichlar o'ziga xos dinamikaga ega. Masalan qon tahlilida T3 va T4 garmonlar miqdori eng past ko'rsatkichlarga ega ekanligi aniqlandi, lekin bu ko'rsatkichlar ichki a'zolarining fiziologik o'zgarishlarga yaqqol namoyon bo'lmadi. Tadqiqotimizdagi barcha bemorlarda nafas yetishmovchiligi belgilari ko'zatildi. Ayniqsa o'rta yosh guruh 20-25 yoshdagi bemorlarda xushdan ketish xolatlari aniqlandi. Qalqonsimon bez teroid garmonlari yetishmovchiligida nafas bug'ulish xolatlari ko'zatildi.

Yurak qon-tomir tizimida arteriola va kapillyarlar devorida biriktiruvchi tolalarning dezorganizatsiyasi, shuningdek, miokard mushak tolalarining oqsilli distrofiya o'zgarishi, miofibrillalarning tolalanishi kabi patomorfolik o'zgarishlar bilan namoyon bo'ldi. Tadqiqotimizdagi bemorlar qon tomirlar endoteliysining transport vazifasini buzilishi va tomirlar devorining boshqa tarkibiy qismlariga ta'siri natijasida hujayra ichi va tsellyula ichi shishining rivojlanishiga olib keladi.

Siydik ajratish tizimi ayniqsa buyraklarning funksional yetishmovchiligi aniqlandi. Siydik umumiy va biokimyoviy tahlillarida siydik tuzlari va oqsillar miqdorining, mochevina va keratinin miqdirini ortganligi aniqlandi. Bu esa siydik ajratish tizimi nefrotik yetishmovchilikga olib keladi.

Xulosa: Shunday qilib,teroid gormonlar yetishmovchiligini bartaraf etish nafaqat yetishmayotgan moddalarni qo‘shimcha iste‘mol qilishni, balki ularning so‘rilishini yaxshilaydi, shuningdek, organizmdagi qalqonsimon bez gormonlari sintezini ta‘minlashni ham o‘z ichiga oladi.

Bizning tadqiqotimizdateroid gormonlar yeyishmovchiligida nafas olish tizimida barcha bemorlarda nafas yetishmovchiligi belgilari ko‘zatildi. Yurak qon-tomir tizimida arteriola va kapillyarlar devorida biriktiruvchi tolalarning dezorganizatsiyasi, miokard tolalarining oqsilli distrofiyasi, miofibrillalarning tolalanishi kabi patomorfolik o‘zgarishlar bilan namoyon bo‘ldi.